

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๗

วันที่ ๕ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง ศาลจังหวัดนครนายก ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๒๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

นับแต่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย โดยบัญญัติให้รัฐสภาเป็นระบบสภาเดียว มีเพียงสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียวเท่านั้น ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๙ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้รัฐสภาเป็นระบบสภาคู่ ประกอบด้วยสภาผู้แทนและวุฒิสภา โดยวุฒิสภาทำหน้าที่เป็นสภาสูงเพื่อกันกรองการทำงานของสภาผู้แทน และเปลี่ยนชื่อวุฒิสภาเป็นวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๐ และใช้ชื่อวุฒิสภาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๙ เกี่ยวกับวุฒิสภา มีดังนี้

- มีการปกครองแบบรัฐสภาโดยใช้ระบบสองสภา ประกอบด้วยสภาผู้แทน และวุฒิสภา
- วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้ง มีจำนวน ๘๐ คน การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ใช้วิธีการลงคะแนนออกเสียงโดยทางอ้อมและลับ ทำหน้าที่เป็นเพียงสภายับยั้งโดยมีอำนาจยับยั้ง

ร่างกฎหมายของสภาผู้แทน ควบคุมรัฐบาลโดยการตั้งกระทู้ถาม ไม่มีอำนาจลงมติไม่ไว้วางใจ คณะรัฐมนตรี

๓. ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปี การศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่ต่ำกว่า ๕ ปี หรือเคยดำรงตำแหน่งข้าราชการไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนมาแล้ว

๔. สมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๖ ปี ในวาระแรก เมื่อครบ ๓ ปี ให้จับสลากออกเปลี่ยนสมาชิกครั้งหนึ่ง ผู้ที่พ้นวาระมีสิทธิรับเลือกตั้งอีก

๕. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทำได้ด้วยการให้รัฐสภาพิจารณาร่วมกันเป็นสามวาระ การออกเสียงในวาระที่สามต้องมีคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามแห่งจำนวนสมาชิกทั้งสองสภา

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ดังนี้

“วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้”

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๔ ผู้สมัครต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

๑) ๑) ๑)

๑) ๑) ๑)

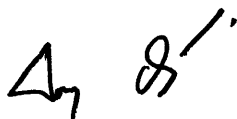
(๒๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

๑) ๑) ๑)

๑) ๑) ๑)

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐๘ มีเจตนารมณ์ให้วุฒิสภาเป็นสภาแห่งการตรวจสอบและสภาแห่งความชอบธรรม ด้วยเหตุนี้ สมาชิกวุฒิสภาต้องมีความเป็นกลางปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ความเป็นกลางปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง หมายถึง การเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ดังนั้น ลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐๘ ข. ในส่วนที่บัญญัติให้บุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องเว้นระยะเวลาห้าปีก่อนมีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รัฐมนตรีและสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จึงมีเนื้อหาลักษณะเดียวกัน การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๒๔) มีบทบัญญัติที่มีเนื้อหาลักษณะเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐๘ ข. (๗) ที่บัญญัติว่า เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว แม้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาอยู่บ้าง แต่เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่ไม่อยู่ภายใต้อคติการันทางการเมืองของนักการเมืองหรือพรรคการเมือง เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๒๔) จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๒๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ